

YEMLİK TURP

Prof. Dr. Ferit OKUYUCU

Dr. Naci ALGAN

Barbel Röck - OKUYUCU

Ziraat Yüksek Müh.

E.Ü. Ziraat Fakültesi - Tarla Bitkileri
Bölümü

Çiftlik hayvanlarının, özellikle kaba ve yoğun yem gereksinimlerinin karşılanmasında önemli bir kaynak olan yem bitkileri, hayvancılık ve toprak koruma alanlarında vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Gelişmiş ülkelerin yem bitkileri tarımına gereken önemi vermelerine karşın, ülkemiz gibi entansif tarıma yeterli derecede geçemeyen ülkelerde, yem bitkileri tarımı çok dar bir çerçevede kalmıştır. Memleketimizde çok hızlı bir gelişme içinde bulunan hayvancılık sektörü bazı yeni yem bitkileri üretiminin sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu tip yeni yem bitkilerinin başında, tarla tarımı içerisinde geçmişçi çok eski olmayan «YEMLİK TURP» gelmektedir.

Bitkinin Tanımı : Bitki, vejetatif aksamı oldukça zengin 100 - 160 cm. boyunda, tek yıllık bir özelliktedir. Kökleri, kazık köklü bir yapıda olup, toprağın derinliklerine gidebilmektedir. Çiçekleri beyaz renkli ve dörtlü yapıdadır. Tohumları küçük ve açık kahverengidir. Bindane ağırlığı 11 - 13 gr. kadardır.

Toprak ve İklim İstekleri : Toprak ve iklim istekleri yönünden oldukça kanaatkardır. Çok asitli topraklar hariç hemen her toprakta yetişebilmektedir. Ekim zamanında gecikme olmadığı takdirde, bitki kışa girmeden 5 - 6 yapraklı, rozet bir safhaya ulaşır. Rozet durumda, 10 - 15 cm. boylanan bitkiler —25°C'a kadar dayanabilmekte ve bu soğuk koşulları atlatarak gelişmesine devam etmektedir. Böylece ilkbahar başlangıcında, çiftlik hayvanlarının kaba yem gereksinimleri sağlanmış olur.

Şeker pancarı, buğday ve arpanın yatıştırılabildiği bütün topraklarda mükemmelen tarımı yapılabilir. Humusca zengin, kireç durumu iyi, derin profile sahip olan orta ve orta ağır bünyeli topraklar, en uygun bir özellik gösterirse de; kumlu ve hafif topraklar yemlik turp tarımı için uygun değildir. Bu yapıdaki topraklar da ancak yağmurlama ve sulama suretiyle tarımı yapılabilir.

Tarla ve Tohum Yatağı Hazırlığı : Yemlik turp için çok iyi bir tarla hazırlığı gereklidir. Derin işleme, ilk defa anız bozma ile başlar. İyi bir toprak hazırlığında fırsat buldukça birkaç defa derin sürme uygulanır. Tohum yatağının yüzlek gevşetilmiş ve iyi oturmuş olması arzu edilir. Ön bitki anızı var ise, disk harrow kültivatör, rotavatör gibi aletlerle 10 - 15 cm. derinliğinde yüzlek bir şekilde parçalanır. Eğer ön bitkiden çok miktarda tohum döküntüsü var ise bunların sulanarak çimlendirilmesi sağlanır. İkinci işlemede çimlenen bitkiler ve diğer yabancı otlar toprağa karıştırılır. Tarla ekimden önce 2 - 3 kez tırmıklanır, ya da 1 - 2 kez kombi-kürümlerle işlenir. Böylece yüzeydeki kesekler ufalanır ve üstü keseksiz, altı iyi oturmuş bir tohum yatağı hazırlanmış olur. Eğer toprak çok gevşek bir yapı gösteriyorsa mutlaka merdane çekilmesi gerekir.

Ekim Zamanı : Amaç kışa girmeden kaba yem elde etmek ise, ekimi Ağustos - Eylül aylarında erken yapmak gerekir. Bu durum ancak sulu koşullarda uygundur. İlkbaharda yeşil yem elde etmek için ise, ekim zamanını geciktirmek gerekir. Bu durumda sonbahar yağışlarından sonra toprak tava gelir gelmez, mümkünse Kasım ayının ortalarında ekimi yapılmalıdır. Kışa girmeden önce büyüme ve gelişmenin sağlanabilmesi, ancak uygun bir ekim zamanı ile söz konusu olabilmektedir. Ekimden sonra gelişmenin ne çok az ne de fazla olması arzu edilir. Çok erken ekimlerde, uygun yetiştirme koşulları altında, hızlı bir vejetatif gelişme ile beraber çiçeklenme dahi başlayabilmektedir. Çok geç ekimlerde ise çimlenme sonrası uygun olmıyan hava koşullarında, yetersiz cılız bir gelişme ortaya çıkmaktadır. Her iki durumda, yem verimi olumsuz yönde etkilenmektedir.

Ekim : Yemlik turp ekiminde atılacak tohum miktarı ile bitki gelişiminde denge sağlanır. Normal sıklıkta olan bitkiler, kışa girmeden toprak üzerinde rozet bir yapı oluştururlar. Eğer çok sık bir ekim yapılırsa, bitkiler normalin üzerinde boy atarlar ve bu şekilde de kışa mukavemeti olmıyan ince - cılız bir özellik kazanırlar. Normal koşullarda dekara 1,8 - 2,6 kg. tohum ekilir. Sıra arası 20 - 25 cm., ekim derinliği 3 - 4 cm. olmak üzere, hububat mibzzerleri ile ekimi yapılmalıdır. Ekimde, diğer araçların kullanılması veya serpme ekimin yapılması tavsiye edilmemektedir.

Bakım : İyi bir ekim yatağı hazırlanıp, zamanında bir ekim yapılırsa, bakım zahmeti çok az olmaktadır. Yemlik turp bitkisi iyi bir gelişme gösterdiği zaman tarlada diğer yabancı otları ya-

şatmaz. Buna rağmen yabancı otlarla mücadele için ekimden önce veya ekimle birlikte, ayrıca çıkış sonrası herbisit kullanılarak mücadele yapılabilir. Kışlık yağışın 700 - 800 mm. olduğu yerlerde sulanmadan yetiştirilir. Kurak geçen yıllarda, eğer sulama imkânı varsa, çiçeklenme başlangıcına kadar olmak üzere uygun sayıda sulanır.

Gübreleme : Kökleri derine gitmesine karşın, vejetatif aksamının fazla olması nedeniyle, besin maddeleri gereksinimi yüksektir. Toprakta zor eriyen besin maddelerinden kolaylıkla faydalanamaz. Yüksek verim elde edilmesi için, verilecek azotun ikiye bölünerek 6 kg/da'nın ekimle beraber, 6 kg/da'nın ise kış sona erdiğinde verilmesi uygundur. Azotun tamamı ekimle beraber verildiğinde kış öncesi yaprak ve sap gelişimi aşırı bir şekilde teşvik edilir. Bu durumdaki bitkiler kıştan çok zarar görür ve çürüme ortaya çıkar.

Azotlu gübrenin 2-3 zamanda bölünerek verilmesi uygun olduğu halde potasyum ve fosforun tamamı ekimden önce verilir. Toprak ve iklim koşullarına bağımlı olarak, 4-8 kg/da P_2O_5 ile 4-8 kg/da K_2O temel gübreleme uygulanır.

Hasat : Yem bitkisi olarak, çok yönlü faydalanma olanaklarına sahiptir. Yaprakça çok zengin bir bitki olan yemlik turp, ekimden 8 - 10 hafta sonra üstün bir vejetatif aksam meydana getirerek, hayvanların yemlenmesinde kullanılabilir. Yeşil yemin çok fazla olduğu durumlarda, silaj yapılarak çok değerli bir yem materyalini oluşturabilir.

Yemlik turptan yeşil ot olarak faydalanmak için en ideal zaman, çiçeklerinin açılmaya başladığı zamandır. Elde edilecek verim ve hasat artıkları oldukça yüksektir :

Verim (kg/da)		Hasat Artıkları (Kuru Madde Olarak) (kg/da)	
Yeşil Ot	Kuru Madde	Toplam Ağırlık	Kök Ağırlığı
3500-4000	400-500	250	100-120

Yemlik turpun, ilkbaharda çiçeklenme başlangıcında yapılan hasadı ile elde edilen materyal üzerinde yapılan kimyasal analizlerde de, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Bitki	Kuru Madde	Ham Protein	Ham Yağ	Ham Selüloz	Ham Kül	N.suz Öz Maddeler
Yemlik Turp	%12.26	%2.33	%0.41	%1.81	%1.43	%6.31

Çizelgeden görüleceği gibi yemlik turp, besin maddeleri içeriği yönünden gayet iyi bir durum göstermektedir.

Yemlik Turp ile ilgili başlıca özellikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir :

1. Son yıllarda yapılan ıslah çalışmaları ile geç çiçeklenen ve hayvanlar tarafından sevilerek yenen çeşitler elde edilerek kullanım miktarı oldukça yükselmiştir.
2. Çeşitli faydalanma olanaklarıyla, gerek, münavebe bitkisi, gerek yeşil gübre bitkisi, gerekse kış aylarında hayvan beslenmesinde eksikliği duyulan kaba yem ihtiyacının karşılanmasınasağlayabilecek çok yönlü bir bitkidir.
3. Yemlik turbun anıza ekilme imkanının olması, çabuk gelişmesi, verimde garantili olması ve yüksek verimliliği, son yıllarda birçok Avrupa ülkesinde hızla gelişmesine neden olmuştur.
4. Yemlik turp tarımı ile; patates yetiştirilen bölgelerde sık sık görülen tütün R virüsünün tahribatı da önlenmiş olmaktadır. Bu nedenle tahıllardan sonra ve patatesten önce bir münavebe bitkisi olarak tavsiye edilmekte olup bu durum birçok Avrupa ülkesinde pratik olarak uygulanmaya başlamıştır.
5. Silajlık olarak kullanılacağı zaman, %3 oranında Tapioka melası ilave edilerek, daha lezzetli ve uzun yem elde edilmektedir.
6. Bitkiler 30 cm. yüksekliğe eriştiklerinde, biçim yapmadan mer'a olarak yararlanmakta mümkündür.
7. Yemlik Turbun kök kütlesi fazla olduğu için, toprağın derinliklerine kadar inebilir.
8. Toprağı çok çabuk örter, Toprağın tavını korur ve altında yabancı ot yaşatmaz.
9. Kasık kökü ile toprak tabakalarını gevşetir ve alt tabakalardaki besin maddelerinden de faydalanabilir.

10. Çok geieklenmeye gelerek, faydalanma suresinde sıklık yaratmaz.
11. Fazla boylanmadığından, kültürel işlemleri kolaydır.
12. Kış soğuklarına oldukça mukavimdir.
13. Hastalık ve zararlılara dayanıklı olup, birkaç yıl st üste ekilebilir.
14. Kuraklığa karşı hassas değildir. Yenilenme gücü fazla olup, derin tabakalarda bulunan toprak neminden dahi yararlanabilir.
15. Vejetatif aksamı bol olan bu bitki, besin maddeleri içeriğince de zengin olup, kış aylarında dahi iyi bir kaba yem materyalini oluşturmaktadır.

SONUÇ OLARAK ; Çok yönlü faydalanma olanağına sahip olan YEM TURBUNUN, bölgemizde yayılma şansının yüksek olacağı söylenebilir.